

Măsuri prudențiale BNR destinate creșterii sănătoase a creditului neguvernamental

Cristian Ștefan
Director

Direcția Reglementare și Autorizare
Banca Națională a României

București, 19 septembrie 2013

Cuprins

- I. **Influența reglementărilor prudențiale asupra relației client-bancă**
- II. **Măsuri prudențiale adoptate de BNR pentru creșterea pe baze sănătoase a creditului**
- III. **Remarci finale**

Influența reglementărilor prudențiale asupra relației client-bancă

- Majoritatea reglementărilor prudențiale vizează modul de administrare a riscurilor aferente creditelor acordate
 - riscul de credit (de nerambursare)
 - riscul valutar
 - riscul de lichiditate, etc.
- Cerințele de acest tip - mai puțin "vizibile" în relația băncilor cu clientela însă o influențează în mod indirect

Influența reglementărilor prudențiale asupra relației client-bancă

În cadrul măsurilor privind administrarea riscului de credit – un rol important îl au *politicile de creditare* (standardele de creditare) care asigură că, la acordarea creditelor, riscul de nerambursare este scăzut

- influență directă în relația client-bancă
- urmăresc demonstrarea capacității de rambursare:
 - pe baza informațiilor disponibile
 - având în vedere evoluțiile previzibile
- primul pas în administrarea eficientă a riscului de credit (*garbage in, garbage out*)

Influența reglementărilor prudențiale asupra relației client-bancă

Impact macro-economic al calității standardelor de creditare

- evitarea supra-îndatorării
- asigurarea stabilității financiare prin menținerea capacității de rambursare la nivel corespunzător
- evitarea distorsiunilor în activitatea de creditare

Standarde de creditare de calitate ridicată asigură baza unei relații adecvate cu clientela pe întreaga perioadă de derulare a creditului

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Tipuri de măsuri prudențiale privind creditarea responsabilă:

- **Informarea clienților (potențiali) asupra riscurilor aferente**
 - Prim filtru în asigurarea rambursării creditului
 - Un client în cunoștință de cauză este cel mai în măsură să aprecieze impactul eventualelor șocuri și menținerea posibilității de rambursare
- **Limite specifice – ex. DTI, LTV**
- **Măsuri prudențiale aplicate creditelor acordate – cerințe de capital, de provizionare, administrarea riscului de lichiditate etc.**

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Limite/provocări ale reglementării prudențiale:

- Asigurarea unui mediu concurențial
- Încadrarea în reglementările comunitare
- Evitarea efectelor nedorite
- Experiența externă redusă
- Dinamica accentuată a pieței (2004 - 2008)
- Măsurile se pot dovedi, uneori, ineficiente

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Contextul intern (2004-2008):

Caracteristicile evoluției creditului neguvernamental:

- dinamică – ritm de creștere accelerat
- structură – dezechilibrată pe valute (în favoarea creditului în valută)

Riscul de creștere pe baze nesănătoase a creditului

Obiectivele BNR – corecția acestor tendințe:

- atenuarea ritmului de creștere a creditului și evitarea supraîndatorării populației
- îmbunătățirea structurii pe valute a creditului neguvernamental

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Factori de influență a dinamicii creditului pentru populație

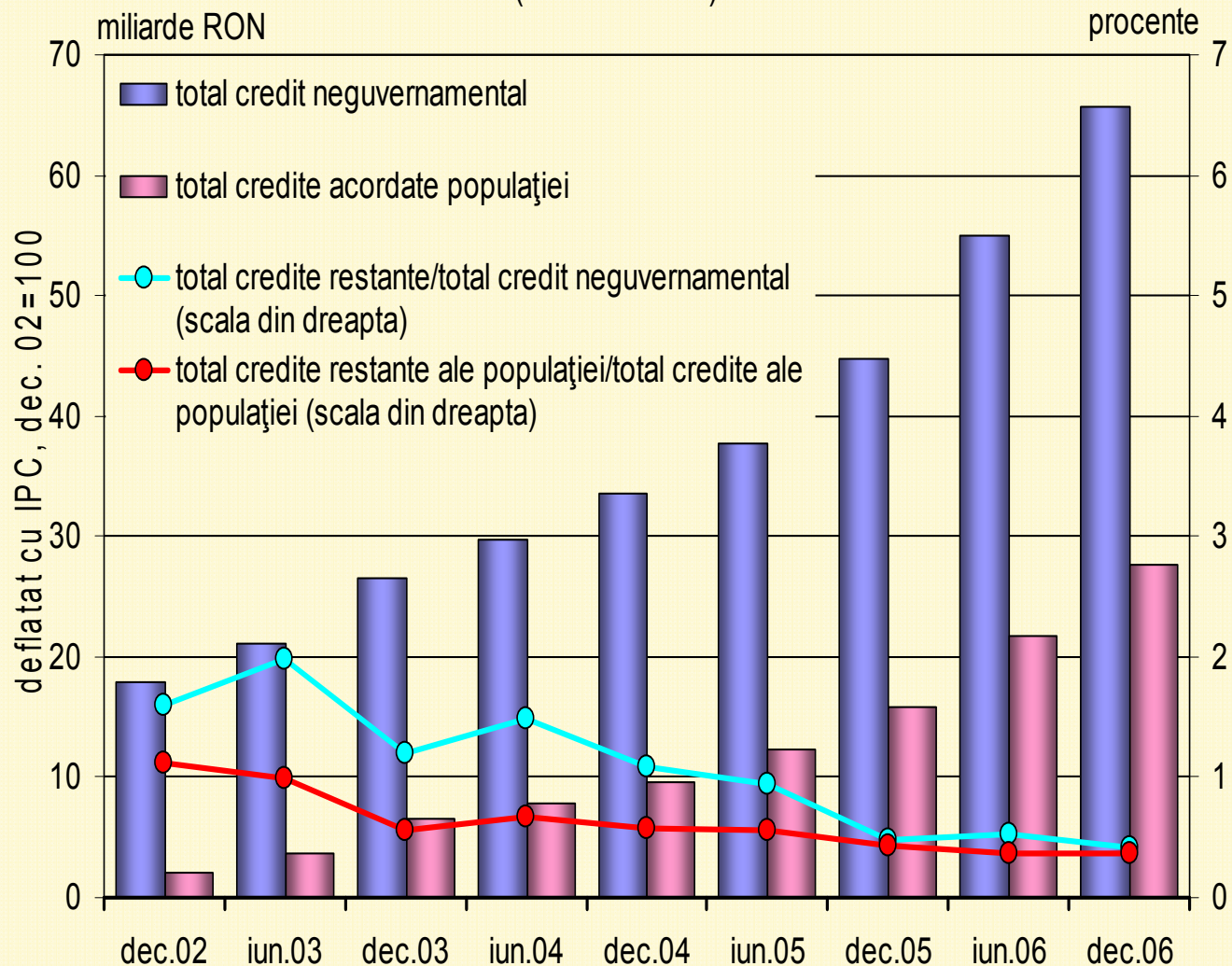
- Accentuarea orientării băncilor către retail
- Creșterea veniturilor și a averii
- Percepție favorabilă privind evoluția veniturilor
- Reducerea ratelor dobânzilor la creditele în lei și în valută
- Conștientizarea redusă a riscurilor aferente

- Reglementările băncii centrale

Calitatea creditelor neguvernamentale acordate populației

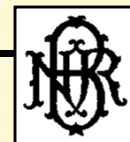
(în termeni reali)

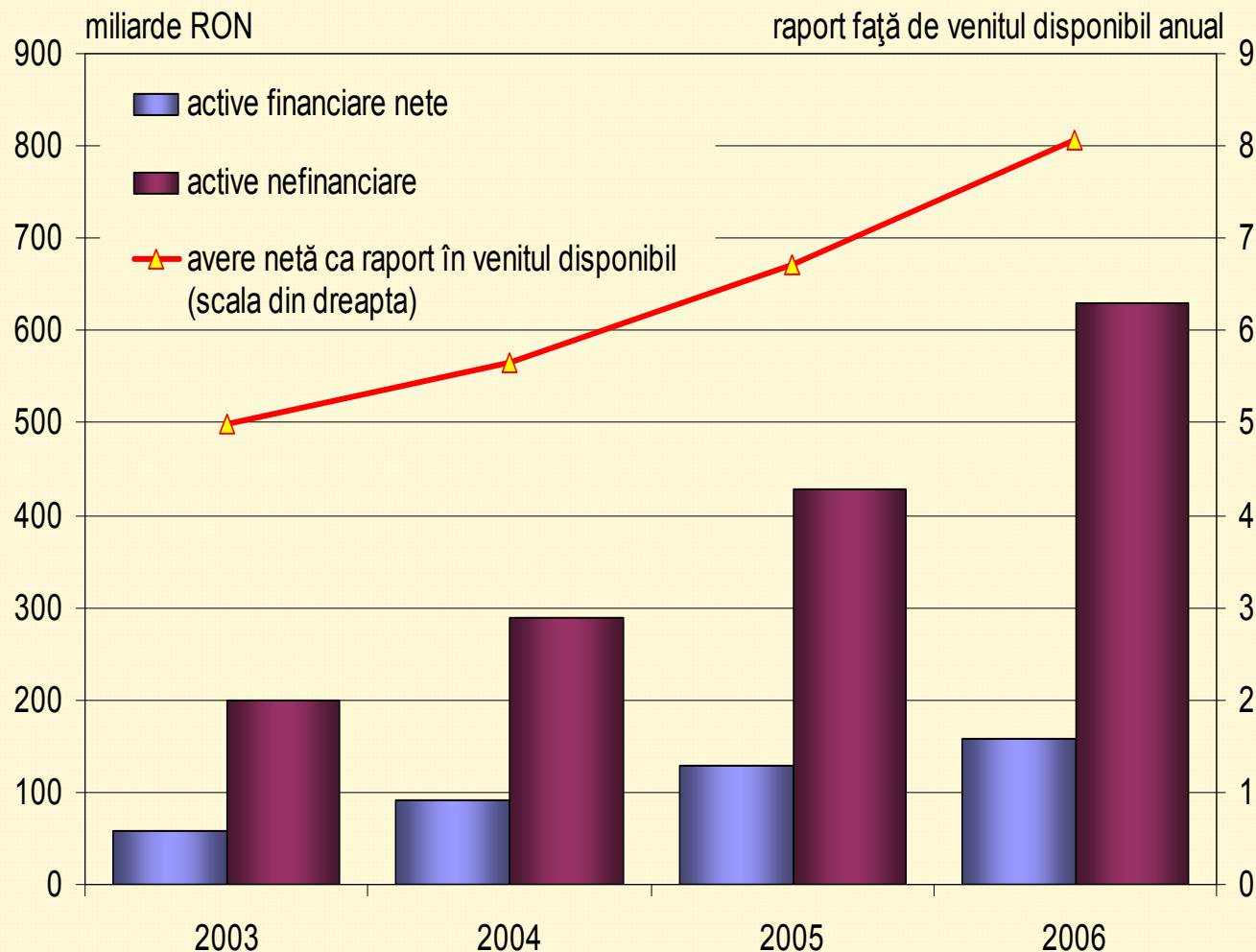
➤ Sănătatea portofoliului de credite demonstrată de rata scăzută a restanțelor

➤ Dinamica creditului se menține accentuată

Sursa: Banca Națională a României; Institutul Național de Statistică

Averea netă și activele financiare nete ale populației

- Structură dezechilibrată în favoarea componentei nefinanciare
- Risc de majorare a dezechilibrului datorat creșterii artificiale a valorii activelor nefinanciare (*bubble imobiliar*) cu consecințe nefavorabile asupra creditării la inversarea tendinței

Sursa: INS, calcule BNR

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri adoptate începând cu 2004:

- **Stabilirea gradului maxim de îndatorare a persoanelor fizice** prin limitarea serviciului lunar al datoriei la:
 - maxim **35%** din veniturile nete - pentru **creditele ipotecare**
 - maxim **30%** din veniturile nete - pentru **creditele de consum**
- **Instituirea condițiilor pentru asigurarea unei creșteri sănătoase a creditului**
 - Instituirea obligativității solicitării unui **avans în cazul creditelor de consum**
 - Obligativitatea solicitării de **garanții în cazul creditelor de nevoi personale**
 - Limitarea **valorii creditului ipotecar la 75% din valoarea imobilului**

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri adoptate începând cu septembrie 2005:

- Introducerea limitei de 40% pentru serviciul agregat al datoriei persoanelor fizice

Obiectiv: evitarea supraîndatorării

- Introducerea limitei de 300% din fondurile proprii ale creditorului pentru creditele în valută acordate persoanelor fizice și juridice neacoperite la riscul valutar (*eliminată începând cu 2007*)

Obiectiv: reducerea riscului valutar prin îmbunătățirea structurii pe valute a creditului neguvernamental

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Instituirea regimului de reglementare și supraveghere a instituțiilor financiare nebancare (2006)

Obiectiv: evitarea înregistrării de distorsiuni pe piața creditului

- asigurarea premiselor pentru menținerea stabilității financiare
- stoparea tendințelor de arbitrajare prin migrarea creditului către un sector nereglementat al pieței financiare

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Începând cu anul 2007 (aderarea la UE)

- **Menținerea obiectivului** de asigurare a unei creșteri sănătoase a creditului neguvernamental
- Ajustarea politicilor BNR de reglementare prin trecerea la **abordarea preponderent calitativă**, bazată pe principiile europene ale creditării responsabile (*responsible lending*)
- Transferarea în sarcina instituțiilor de credit și a IFN-urilor, începând din martie 2007, a responsabilității stabilirii condițiilor de creditare prudentă în cadrul normelor interne de creditare, în baza cărora creditorii și-au prevăzut niveluri diferențiate ale gradului maxim de îndatorare pe categorii de clientelă

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

În 2008, cerințe de îmbunătățire a calității managementului riscului:

- Impunerea cerinței de **informare contractuală (grafic de rambursare) a clienților cu privire la riscul valutar** (august 2008)
- Impunerea utilizării **fișei fiscale** în procesul de validare a veniturilor (august 2008)
- Determinarea **gradului maxim de îndatorare** pe categorii de clientelă pe **baza analizei de testare la stres** (august 2008)
- Stabilirea graficului inițial de rambursare în condițiile **încadrării în gradul maxim de îndatorare pe întreaga maturitate a creditului** (august 2008)
- Introducerea unor **cerințe mai stricte de provizionare a creditelor în valută** acordate debitorilor expuși la riscul valutar (februarie 2008)

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri adoptate începând cu octombrie 2011

- **Avertizarea solicitanților cu privire la riscul valutar** aferent contractării unui credit în valută – broșuri de informare
- Determinarea în cazul persoanelor fizice a **gradului maxim de îndatorare** cu luarea în considerare, în cazul creditului de consum, a **șocurilor pe curs de schimb valutar, pe rata dobânzii și pe venituri**, la valorile indicate de BNR
- Prezentarea de **garanții** la un nivel de minim 133% în cazul creditului de consum în valută
- Stabilirea unei **maturități** de maxim 5 ani în cazul creditului de consum
- **Limitarea valorii creditului ipotecar în raport cu garanția ipotecară (LTV)**, diferențiat, cu luarea în considerare a riscului valutar

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Caracterul dinamic al reglementărilor în perioada analizată

- Adaptarea continuă a cerințelor la evoluțiile pieței
- Îmbunătățirea calitativă a reglementării funcție de diverse situații semnalate din practică
- Restrângerea posibilităților de aplicare în practică de metode/instrumente cu efect contrar obiectivelor urmărite de reglementare
- Renunțarea la instrumentele ineficiente

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri de facilitare a depășirii mai rapide a crizei

- Flexibilizarea regimului provizioanelor aferente creditelor restante de peste 90 de zile sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare (aprilie 2009)
- Tratatament mai favorabil pentru creditele reeșalonate (septembrie 2009)
- Îmbunătățirea structurii și nivelului fondurilor proprii, prin luarea în calcul a profitului interimar (septembrie 2009)

Obiectiv urmărit: stimularea relansării procesului de creditare

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri adoptate la nivelul UE

Recomandarea CERS 2011/1 privind acordarea de împrumuturi în monedă străină

Prevederi existente la nivel național

- **informarea** solicitanților de credit în valută asupra impactului riscului valutar și de dobândă variabilă
- permiterea acordării de noi credite în valută numai solicitanților care fac dovada bonității, inclusiv din perspectiva **capacității de suportare a șocurilor severe pe cursul de schimb valutar și dobândă**
- instituirea obligației creditorilor de a stabili **standarde mai stricte (de tip LTV și DTI) pentru creditarea în valută** comparativ cu cea în monedă națională

✓ din 2008
(persoane fizice)

✓ din 2008
(credite consum)

✓ din 2008
(persoane fizice)

Măsuri vizând creșterea pe baze sănătoase a creditului

Măsuri adoptate la nivelul UE

Recomandarea CERS 2011/1 privind acordarea de împrumuturi în monedă străină

- Regulamentul BNR 17/2012 – armonizare deplină cu prevederile Recomandării CERS
- principala noutate - includerea în aria de adresabilitate a **clienților entități nefinanciare**
- la nivel UE reglementarea în materia creditării în valută prevede respectarea **principiului reciprocității**

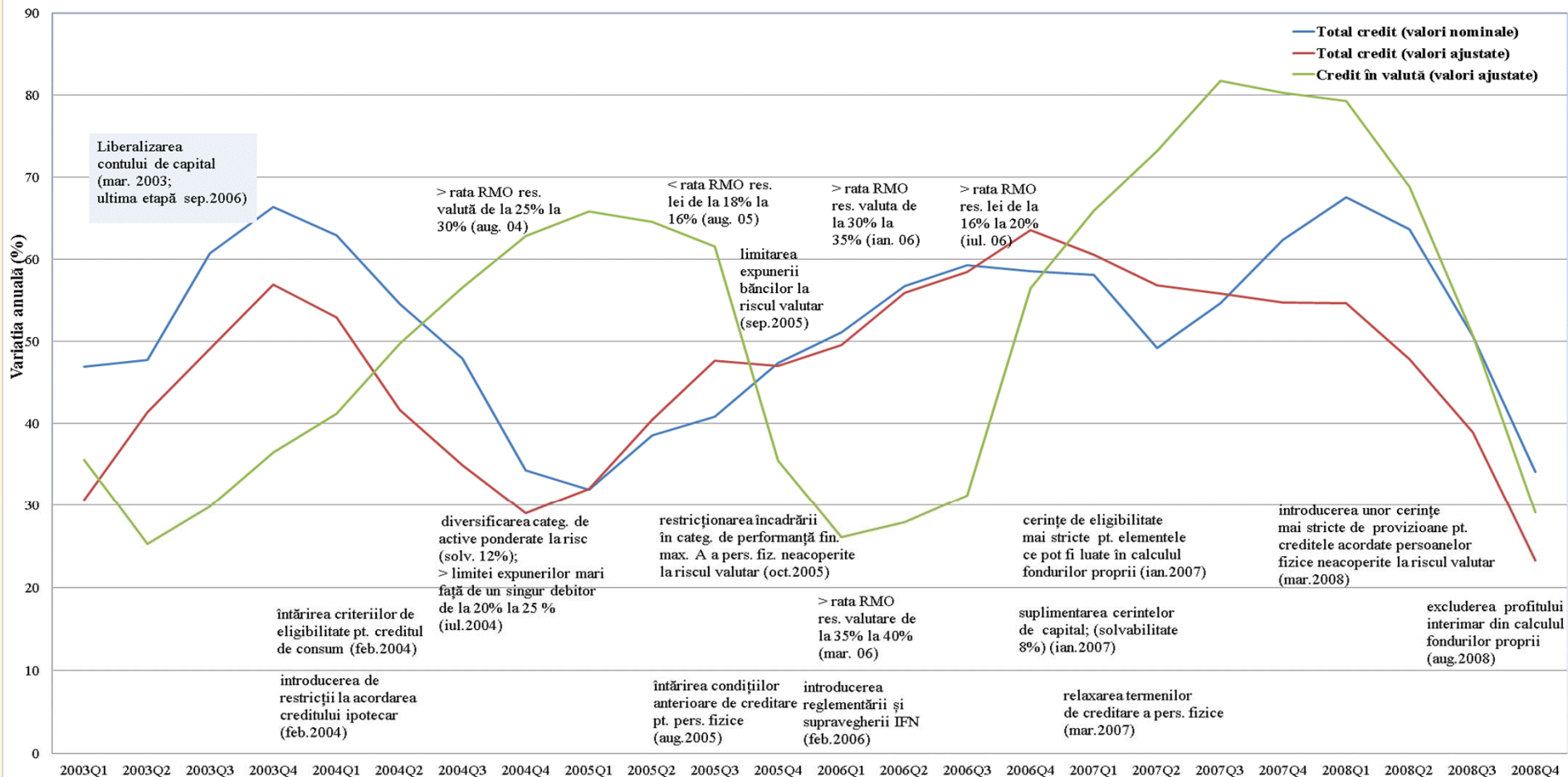
Remarci finale

- Reglementările BNR în domeniul creditării în valută erau încă din 2008 *quasi-aliniate* **Recomandării CERS 2011/1 privind împrumuturile în monedă străină**
- Măsurile vizează dezvoltarea sustenabilă a creditării și menținerea stabilității financiare, generând:
 - nivel normal al standardelor de cuantificare a riscurilor
 - gestiunea adecvată a riscurilor
 - potențial de reluare a creditării pe baze sănătoase
- Măsurile prudențiale ale BNR trebuie privite în contextul mixului de măsuri ale băncii centrale și ale altor autorități

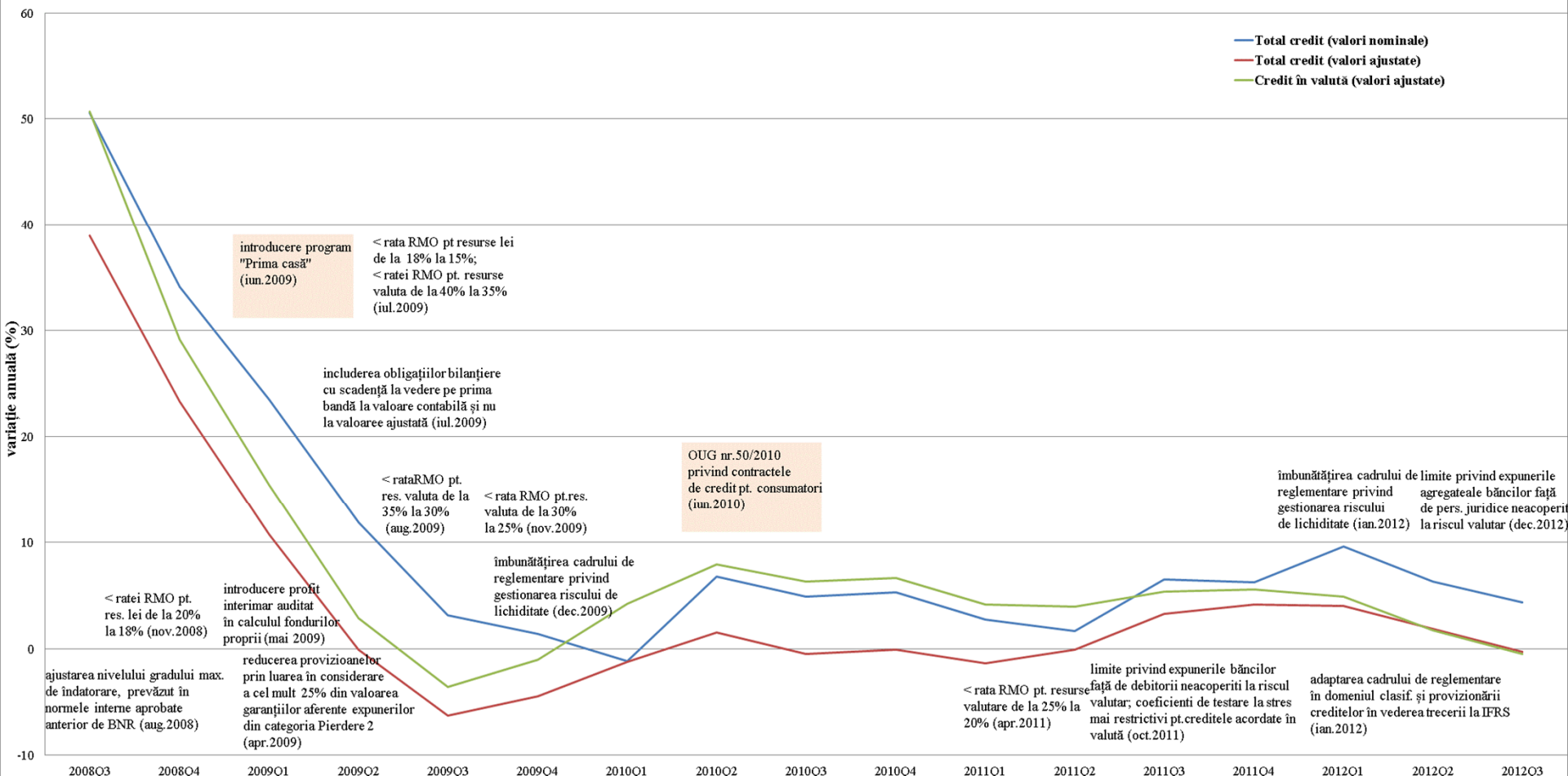
Măsurile adoptate 2003 - 2012

Măsurile implementate în perioada ian. 2003-sept. 2008

Măsuri adoptate 2003 - 2012

Măsuri implementate în perioada oct.2008-dec.2012

Vă mulțumesc!

